

ሃገራዊ ባይቶ ንዲሞክራሲያዊ ለውጢ(ኤሃባደሊ)፡ ሕጂኸ ናበይ? ብኸመይ?

አብ ሃገርና ዲሞክራሲያዊ ለውጢ ዝሃርፍ፡ ብዓቕሙ ድማ አበርክቶ ዝገብር ዘሎ ኤርትራዊ፡ ብዛዕባ ህሉውን መጻእን ዕድል ሃገራዊ ባይቶ ንዲሞክራሲያዊ ለውጢ እንተተሻቐለ ሓቁ እዩ። ምክንያቱ፡ እዚ ሰፊሕ ጽላል፡ ብሃብተረኽቦ ካብ ሰማይ ዝነጠበና ጸጋ ስለዘይኮነ፡ ክንደይ ላዕልን ታሕትን ዝበልጥሉ እዩ። ደላይ ደሞክራሲያዊ ለውጢ ኤርትራዊ፡ ናብ ምምስራት ኤሃባደሊ ንምብጻሕ፡ ጊዜኡ፣ ጉልበቲ፣ ኣእምሮኡን ገንዘቡን ከፊሉ እዩ። ፈታዊ ህዝብታትናን ዲሞክራሲያዊ ቃልስናን ዝኾነ፡ መንግስቲ ኢህወደግን ህዝብታት ኢትዮጵያንውን፡ ካም መጋባእያታት ጥጡሕ ባይታ አብ ምፍጣር ይኹን ዘድሊ መሳለጥያ አብ ምምላእ ዝገበሩም አበርክቶ ማንም ዝኸሕዶ የለን።

ናብ ሃገራዊ ባይቶ ንዲሞክራሲያዊ ለውጢ ንምብጻሕ ዝሓለፍናዮ መስርሕ ምስ እንጽብጽብ፡ ገና ቅድሚ 2000 ዓ.ም. ዝነበረ ኩነታት ንዝኸር፡ ሃምኤ ከም ሰፊሕ ጽላል ፖሎቲካዊ ሓይልታት ተቃውሞ እናሃለወ ማለትዩ። ብቅድመ ምድላው ሃገራዊ ዋዕላ አቢሉ ናብ ምቛም ሃገራዊ ኮምሽን፡ ድሕሪ ናይ ልዕሊ ሓደ ዓመት፡ ላዕልን ታሕትን ምባል ድማ፡ ናብ ሃገራዊ ገብኤ ኣዋጅ ብኡ አቢልና፡ ናብቲ ኩሉ ሃንቀው እናበሎ ዝጸንሐ ምምስራት ሰፊሕ ጽላል ተቃውሞ፡ ኤርትራዊ ሃገራዊ ባይቶ ንዲሞክራሲያዊ ለውጢ(ኤሃባደሊ) በጻሕና።

እዞም መጋባእያታትብኢም ፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳይያስ ፖሎቲካዊ ስልጣን ሓዙ እናሃለወ ዝተጋብኡ እዮም። ህዝብን ሃገርን ለኪሙ ክጠፍእ ንቐልቐል እናተሓንበበ አብ ዝጓዓዘሉ ዘሎ እዋን ማለትዩ። ሕንባብ ንቐልቐል ግን፡ ብመንፍዓት ዲሞክራሲያዊ ቃልስና ዝመጸ ከምዘይኮነ ኩላትና ኣይንስሕቶን። ባዕሉ ፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳይያስ፡ ካብ ትምክሕተኛን ጸረ ሰላምን ባህሪ-ተበጊሱ፡ ምስ ጎረባብቲ ሃገራት ብዝወለዎ ተደጋጋሚ ኩነት፡ ተመሊሱ እናለብለቦ ብምኻዱ ዝተኸሰተ ምንቁልቋል እዩ። ፋሽስታዊ ስርዓት ህግደፍ፡ ሰግኡ ናይ ምምንጫት ባህሪ ዘለዎ፡ ናይዚ ዘለናዮ ምዕቡል ዘበን ሓተላ ዝኾነ ስርዓት እዩ። ብሰንኪ ውድቀቱ ንሓይልታት ግዳም ምጥቃን ዝቐንዩ፡ ንውሽጡ ድማ ካብ ተሓታትነት ክሃድም፡ ሕድሕዱ ዝወናጀል ሰይጣናዊ ባህሪ ዝተዓደለ ዕሉል ጸረ ህዝቢ ጉጅለ እዩ። እዚ ክውንነትዚ ብውሽጡ ናብ ከቢድ ፖሎቲካዊ ቅልውላው እናተረገገ ክመጽእ ገበር። ምስ ጎረባብቲ ሃገራትን ማሕበረሰብ ዓለምን ድማ፡ ናብ ጽልእን ቅርሕትን ኣትዩ ብዲፕሎማሲያዊ ተነጽሎነት እናቐረረ ክኸይድ ግድን ኮኖ። ካብ ተደጋጋሚ ማዕቀብውን ኣየምለጠን።

ሓይሊ ተቃውሞ፡ ነዚ በብእዋኑ እናበሰለ ዝኸደ ወድዓዊ ኩነታት ሃገርና፡ አብ ረብሓ ዲሞክራሲያዊ ቃልስና ከውዕሎ ኣይበቐዓን። ብኣንጻሩ፡ ዕድላት ዲሞክራሲያዊ ለውጢ እናገልሁ ክመጹ እንከሎ፡ ሓድሽ ደግሲ ምፍንጫል ፖሎቲካዊ ውድባት ክቐልቐል ይረኣ። ህዝቢ ምሕደራ ስርዓት ህግደፍ መሪሩም ምሒር ለውጢ ክሃርፍ እንከሎ፡ ሓይሊ ተቃውሞ አብ ሕድሕድ ምንጻይ ተሸኪሉ ናይ ህዝብታትና ናይ ቃልስን ለውጥን ድልዎት ይሃርም። ናይዚ ኩሉ እኩብ ድምር ድማ፡ ኣብዝሓ ህዝብታትና ካብ ፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳይያስ እናረሓቐ እንተመጹውን ምስ ህሉው ሓይሊ ተቃውሞ ክውግኑ ኣይከኣሉን። አብ ማዕዶ ኮይኖም ዘቋምቱን፡ መረርኦም እናስምዑን ቀጸሉ። አብ ሞንጎ ደላይ ለውጢ ህዝብና ብሓፈሻ፡ መንእሲያትና ድማ ብፍላይ፡ ምስ ሓይልታት ተቃውሞና ርኡይ ጋግ ተፈጠረ።

ዲሞክራሲያዊ ቃልሲ፡ ብቐንዱ ናይ ህዝቢ ቃልሲ እዩ። ብውሱናት መራሕትን ኣባላተንን ጥራሕ ተሰላሲሉ ዝወዕት ብፍጹም ኣይኮነን። ህዝብታትና ዓንዲ ሕቕ ዲሞክራሲያዊ ቃልሲ ኮይኖም ወሳኒ ተሳትፎኦም እንተዘየረጋገጸም፡ ዓወት ዲሞክራሲያዊ ቃልሲ ዘይሕሰብ እዩ። ካብ ናይ ህዝቢ ተሳትፎ ወጸኡ፡ ገለ ምቅይያር እንተተኸሰቱውን ናይቶም ቀንዲ ተዋሳኔቱ ዝኾኑ ወገናት፡ ጸቢብ ረብሓታት ካብ ምምላእ ሓሊፉ ንኣብዝሓ ህዝብታትና ጣቕ ዝገብር ኣይኮነን። ወጮ እንተገልበጥኩዎ ወጮ እዩ። ስለዝኾነውን ዲሞክራሲያዊ ቃልስና ንቐድሚት ሶጊሙ ናብ ዓወት ክሰጋገር፡ ብኩራት ህዝብታትና ፈውሲ ክድለዩሉ ነይሩም። ካብዚ ፖሎቲካዊ ቅልውላውዚ ንምውጻእ ተሓሲቡ እዩ። ንፈለማ እዋን ጭርሖ ሃገራዊ ዋዕላ ዝተላዕለ። እንተኾነ ግን፡ መስርሕ ቅድመ-ምድላው ሃገራዊ ዋዕላ፡ አብ ኣቃውማ አሰናዊት ሽማግሌ፣ ምድላውን ምይይጥን ንድፍታት፣ አብ ተዋጽኦ ተሳተፍቲ ዋዕላን ብቐንዱ ኣመራርሓን ብዝተራእዩ ዓበይቲ ሕጽረታት፡ ዝተተለመሉ ሽቶ ኣይሃረመን። ስለዚ ድማ፡ ሃገራዊ ዋዕላ፡ ከም መሰጋገሪ ድልድል ብምጥቃም፡ ሃገራዊ ኮምሽን ቆይሙ፡ ቅድመ ምድላው ሃገራዊ ገብኤ ከካይድ፡ ናይ ሓደ ዓመት ሓላፍነት ተዋሃቦ።

ሃገራዊ ኮምሽን፡ ምስ ኣቃውማ አሰናዊት ሽማግሌ ዋዕላ ክነጻጸር እንከሎ፡ አብ መዳይ ተሳትፎ፡ ምምሕያሽኡ እንተነበር፡ አብ ፍትሓውነቱ ሕጽረታት ከም ዝነበር ዘካትዕ ኣኮነን። ልዕሊ ኩሉን ቅድሚ ኩሉን ድማ፡ ምስ ናይ ቀረባን ርኡቕን ሓላባት ፖሎቲካዊ ሓይልታት ተታሓሒዙ፡ ንዝተሓንጸዱ ፖሎቲካዊ ውሳኔታት ዋዕላን፡ ነጻ ህላውነት ኮምሽንን ዝፍፍኡ ተርእዮታት ካብ ቅድሚኡ ከይተፈለዩም ክጓዓዝ ተገደደ። ካብ ሕጽረታት ዋዕላ ተማሂርና፡ ብዙሕነት ህዝብታትና አብ ግምት ዘእተው፡ ሰፊሕ ተሳትፎ ናይቲ ኣማዕድዩ ክጥምት ዝጸንሐ ደላይ ዲሞክራሲያዊ ለውጢ ህዝብና ንምስሓብ ዝጸደቐ ውሳኔ፡ ብርኡይ አብ

ከቢድ ፊተና እናወደቅ ከደ። ኣብ ውሽጢ ህዝቢ ዝነበሩ ኣባላት ፖሎቲካዊ ውድባት፣ ንተሳትፎ ዘይተወደበ ደላዩ ዲሞክራሲያዊ ለውጢ ህዝብና፣ ትጽቢታቱን ክኸፍሩዎ ተራእዮ። ኣብ ኣኼባታት ሃገራዊ ኮምሽን፣ ክቕልቀል ጀሚሩ ዝነበረ ብርክት ዝበለ ዘይተወደበ ደላዩ ለውጢ፣ ካብቶም መድረኻት፣ ነብሱ እናገለለ ኮደ። በዚ መሰርሕዚ ዝሓለፈ፣ ቅድመ ምድላው ሃገራዊ ኮምሽን፣ ብኣባላት ፖሎቲካዊ ውድባትን መራሕተንን ብሰፊሕ ድምጺ ዝተዓብለለ ሃገራዊ ጉባኤ ከዳሉ ግድን ኮኖ።

ብተዛማዲ ዝሓሸ ቅድመ ምድላው ተኻይዱሉ ተባሂሉ ዝተጋብአ ሃገራዊ ጉባኤ ሃዋሳ፣ ኤርትራዊ ብዙሕነት ኣብ ምሕላው ርኡይ ሕጻረት ከምዘለዎ ብሩህ ኮነ። ሃገራዊ ኮምሽን፣ ኣብ ድሮ ጉባኤ ዘካየደ 3ይ-ስሩዕ ኣኼባኡ፣ ኣብ ልዕሊ ኣባል ሃገራዊ ኮምሽን ዝወሰደ ታህዋኽ ዝመልኦ ጸረ ዲሞክራሲያዊ ስጉምቲ፣ ንሃገራዊ ጉባኤ ብኣሉታ ምጽላው ኣይተረፎን። ናብ ሃገራዊ ጉባኤ ዝቐረበ ጸብጻብ ፈጻሚት ቤት-ጽሕፈት ኮምሽን ድማ፣ ብመንጽር ውሳኔታት ሃገራዊ ዋዕላ፣ ኣወንታውን ኣሉታውን ጎድንታቱ መሃሪ ብዝኾነ መንገዲ ከይቀረበን ብግቡእ ከይተገምገመን ተሰገረ። ሃገራዊ ጉባኤ ሃዋሳ፣ ደላዩ ዲሞክራሲያዊ ለውጢ ኤርትራዊ ብዓብይ ተስፋ ዝተጸበዮኳ እንተነበረ፣ ካብ ቀንዲ ኣጀንዳታት ወጻኢ፣ ኣብ ካልኣዊ ጉዳያት ጊዜኡ ካብ ምብኻን ዓዲ ኣይወግለን። ብሰንኪ ተጸራሪ ሓሳባት ፖሎቲካዊ ኣይልታት፣ መበገሲ ዝኾነውን ንድፊ ፖሎቲካዊ ገምጋም ዘይተዳለዉሉ መድረኽ እዩ። እተን ዝርከበን ዝቐረበ ንድፍታት ድማ፣ ጉባኤኛታት ኣብ ጉጅለታት ተኸፋፊፎም ከመያየጡሉ ዝፈተኑኳ እንተኾነ፣ ብሱልን ዓሚቕን ምይይጥ ዝተኻየደሎም ኣይኮነን። ኣብ ምይይጥ ጉጅለታት ከመሓየሹ፣ ከወጹን ክኣትዉን ተባሂሎም ዝፈሰሱ ዝተፈላለዩ ርእይቶታት፣ ሰክረታርያ ጉባኤ ኣብ ግምት ከምዘእትዎም ቃል ዝተኣተዎኳ እንተነበረ፣ ተጸፊፎም ተባሂሎም ዝተዘርግሑ ሰነዳት ጉባኤ፣ ንኲሎም ፍልልያት ኣቕጥፎም ከምዝተዘርግሑ ጋህዲ ኮነ።

ቀዳማይ ሃገራዊ ጉባኤ ሃዋሳ፣ ዝለዓለ መግለጺኡ፣ መናብር ሃገራዊ ባይቶ ኣብ ምቅርማት ዝተመሰረተ ምንባር፣ ላዕለዎት መራሕቲ ፖሎቲካዊ ኣይልታት፣ ኣብ መድረኽ ዓው ኢሎም ዝተዛረቡሉ ሓቂ እዩ። ስለዝኾነውን "ሓባእ ቁስሉስ ሓባኢ ፈውሱ" ከይንኸውን፣ ሃገራዊ ጉባኤ ሃዋሳ፣ ዓበይትን መሰረታውን ፍልልያት ኣቕጥፋ ዝተዛዘመ ጉባኤ እዩ ነይሩ ምባል ካብ ሓቂ ምርሓቕ ኣይኮነን። ናይዚ ተግባራዊ መግለጺ ድማ፣ ንጥፊታት ሃገራዊ ባይቶ ንዲሞክራሲያዊ ለውጢ፣ ከም ትጽቢት ደለይቲ ለውጢ ህዝብታትና ክኸውን ኣይበቐዎን ጥራሕ ዘይኮነስ፣ ካብ እዋን ናብ እዋን፣ ናብ ዓሚቕ ፖሎቲካዊ ቅልውላው እናተሸመመ ክኸይድ ይረኣ።

መሰረታዊ ፍልልያቱ ብግቡእ ከይፈተሸን መወገኒ ከይገበረን ካብ ዝወጸ 1ይ-ሃገራዊ ጉባኤ፣ ዝተመረጸ ሃገራዊ ባይቶ ይኹን ፈጻሚት፣ ብመንፈስ ምክብባርን ምክእኣልን ኣብ ዕዮታት ሃገራዊ ባይቶ ተጸሚዶ ኣድማዒ ንጥፊታት ከካይድ ምጽባይ ኣይከኣልን። እቲ ዝኸፍኦ መግለጺኡ ግን፣ ነቲ ዝርከቡ ኣብ ሃገራዊ ጉባኤ ዝጸደቑ ፖሎቲካዊ ቻርተርን ሕገ-ህንጻን ብርኡይ ዝዳፋእ ውሳኔታት ከመሓላልፍ ምምልካትና እዩ። ሃገራዊ ባይቶ ኣብ ካልኣይ ስሩዕ ኣኼባኡ፣ ካብ ቀንዲ ኣጀንድኡ ወጻኢ፣ ኣብ ልዕሊ ደምሓኩኤ ምምሕዳራዊ ስጉምቲ ንምውሳድ ዘባኸኖ ጊዜን ዝበጽሖ መደምደምታን፣ ኣብ ልዕሊ ዝጸንሐና "ገጸብ" ብግራጭ ከም ምውጃእ ዝቐጸር መሪር ቃንዛ ገዲፉ ዝሓለፈ እዩ ምባል ይከኣል። ካብ ዓበይትን ወሰንትን ኣጀንዳታት 2ይ-ስሩዕ ኣኼባ ኤሃባደሉ፣ ን2ይ-ሃገራዊ ጉባኤ ዘዳሉ ኣሰናዳዊት ሽማግሌ ምቕም ነበረ። እንተኾነ ግን እኹል ጊዜ ኣይነበሮን። ከም መዋጽኦ፣ መሪሕነት ባይቶ ምስ ፈጻሚት ባይቶ ኮይኑ፣ ኣሰናዳዊት ሽማግሌ ከቕውም ሓላፍነት ኣሸከሙ እዩ ዝዛዘመ። እንተኾነ ግን ኣብ ጽባሕ 2ይ-ስሩዕ ኣኼባ 'ኤሃባደሉ' ዝተኻየደ ኣኼባ ፈጻሚት ባይቶ ድማ፣ ኣብ ናይ ስልጣን ምቕርቕስ ተጸሚዶ ስለዝቐየሩ፣ ምስ መሪሕነት ባይቶ ብሓባር ክዓዎ ዝተሸከሞ ኣሰናዳዊት ሽማግሌ ናይ ምቕም መደብ፣ ክፍጽም ኣይከኣልን። ስለዝኾነ ድማ፣ ካብ ወርሒ ታሕሳስ 2012 "ሀ" ኢልካ ክጀመር ዝነበሮ ቅድመ ምድላው 2ይ-ሃገራዊ ጉባኤ፣ ንልዕሊ ሹዱሽተ ወርሒ ክሰጋገር ግን ኮነ። ክሳብ ኣምላ 01-2013 ከልብን መዓልትን ከይጸዋዕኩም ይመጹ ከምዝበሃል፣ ልዕሊ ሹዱሽተ ወርሒት፣ 2ይ-ስሩዕ ኣኼባ ሃገራዊ ባይቶ ኣብ ዝፈጠሮ ቅልውላው ጥሒልና፣ ሕድሕድና እናተሓማተልና፣ ወርሒ ኣምላ ሰተት እናበለት ደበኽ በለት።

ፈጻሚት ቤት-ጽሕፈት ባይቶ ብ01 ኣምላ 2013 4ይ-ስሩዕ ኣኼባኡ ጀመረ። እዚ ኣካልዚ ኣብ መሰርሕ ኣኼባኡ፣ ተስፋ ዝህብ ገምጋም ሕሉፍ ንጥፊታቱ ከምዘካየደ ዘይከሓድ ሓቂ እዩ። ንመጻኢ ከትኩረሎም ዝግባእ ዓውድታት ብዝሓሸ ከንጽር ፈቲኑ ምንባርውን ይፍለጥ። እንተኾነ ግን ካብ 13-ኣምላ ንደሓር ምስ መሪሕነት ባይቶ ዝቐጸለ ሓባራዊ ኣኼባ፣ መደምደምትኡ ኣይጸበቐን። መሪሕነት ባይቶ ዝመርሖ ሓባራዊ ኣኼባ፣ 2ይ-ሃገራዊ ጉባኤ ብዘተኣማምን ዝወዕተሉ ቅነዕ ኣንፈት ክሕንጽጽ ኣይበቐዎን። ኣብ ሞንጎ ፖሎቲካዊ ኣይልታት ተፈጠሩ ዝጸንሐ ዘይምትእምማን ዝፍወሰሉ መርሀ ኣየቐመጠን። "ግግሮጭ ኣይነጸብቑ" ኮይኑ ነገሩ። ኣብ ኣቃውማ ኣሰናዳዊት ሽማግሌ ዝተኸተሎ ግጉይ ኣገባብ ከይኣኸሎ፣ ኣብ መደምደምታ ድማ፣ ካብ ሕገ ህንጻ ሃገራዊ ባይቶ ወጻኢ፣ ብዘይ ፍትሓዊ ኣገባብ፣ ንኣሱ-መንበር ፈጻሚት ባይቶ ካብ ሓላፍነቱ ብምውራድ፣ ኣብ ኣይሊ ተቐውሞ ኣድሽ ፖሎቲካዊ ቅልውላው ብምውላዕ፣ ኣብ ቅድመ ምድላው 2ይ-ሃገራዊ ጉባኤ፣ ዘይጥዑይ ሃዋሁው ክሰፍን ዝበረ።

ብዘይካቶም ንውሳኔ መሪሕነት ባይቶ ዝደገፉ ፖሎቲካዊ ውድባት፣ መብዛሕትኦም ኣባላት ሃገራዊ ባይቶን ፖሎቲካዊ ኣይልታትን፣ ነቲ ዝተመሓለፈ ዘይሕጋውን ዘይፍትሓውን ውሳኔ፣ ብትረት ተቐዋሞም፣ ህጹጽ ኣኼባ ሃገራዊ ባይቶ ክካየድ ጠለቡ። መሪሕነት ባይቶ ንዝፈጸሞ ሕጋዊ ጥሕሰት ክከላኸል እንተፈተነውን ብኹሉ ሸነኻት ተኸቢቦ መምለጢ ኣይረኸበን።

እንተኾነ ግን ካብ ተሓታትነት ንምህዳም፡ ናይ ኣባላት ሃገራዊ ባይቶ ጠለብ ህጹጽ ኣኼባ ንጎድኒ ጎሰዮ፡ ኣቡ-መንበር ፈጻሚት ባይቶ ናብ ቦትኡ ብምምላህ፡ ፈጻሚት ባይቶ ውሽጣዊ ምትዕርራይ ክገብር ጻውዒት ብምቕራብ ደሃይ ኣጥፊኡ። ኣቡ-መንበር መሪሕነት ባይቶ፡ ኣብ 2ይ-ስሩዕ ኣኼባ ሃገራዊ ባይቶ ንዲሞክራሲያዊ ለውጢ፡ ንስምዒት ኣብዝተሓ ኣባላት ሃገራዊ ባይቶ መዝሚዙ፡ ፖሎቲካዊ ቻርተርን ሕገ ህንጻን ሃገራዊ ጉባኤ ዘይፈቕደሉ ውሳኔ ብምምሕልላ፡ ዝወረደ ፖሎቲካዊ ቅልውላው ገና በሰልኡ ከይሓወዩ እንክሎ፡ እንደገና ካልእ ፖሎቲካዊ ቅልውላው ክደግስ ምግባሩ ብቐሊሉ ክስገር ዝኸእል ኣይኮነን። ኣይግባእን ድማ። ዘይሕጋዊ ውሳኔ መሪሕነት ባይቶ፡ ኣብ ሞንጎ ፖሎቲካዊ ሓይልታት ብኣፈሻ፡ ኣብ ሞንጎ ኣባላት ሃገራዊ ባይቶ ድማ ብፍላይ፡ ዝጸንሐ ዘይምትእምማን ከይተሰገረ እንክሎ፡ ካልእ ሓድሽ ቅልውላው ምውልዑ፡ ን2ይ-ሃገራዊ ጉባኤ ብኣሉታ ዝጸሉ ኩነታት ተኸሰቲ ኣሎ። ኣቡ-መንበር ፈጻሚት ባይቶ ናብ ንቡር ቦትኡ እንተተመለሰውን፡ እቲ ኣቐዲመ ዝወረደና ቅልውላው ዘስግቦ ዘይምትእምማን ኣይሓወዮን። ክሳብ ሎሚ ንጥፈታት ፈጻሚት ባይቶ ሂወት ኣይዘርእን። ምስ ኩሉ ሕልኸልኻት ክትቀውም ዝተባሃለት ኣሰናዳዊት ሽማግሌ ድማ፡ ደሃያውን ኣይስማዕን ዘሎ። እነሆ ድማ መጻልቲ ጉባኤ ብዘይ ዝኾነ ቅድመ ምድላው እናተቐረበ ይመጽእ ኣሎ። ዝኾነ ይኹን ቅድመ ምድላው ከይተጀመረ እንክሎ፡ መጻልቲ ጉባኤ ሰተት እናበለ ይኣቲ ብምህላው፡ እንታይ ዓይነት ጉባኤ ኢና ክነሰላስል ዝብል ሕቶ ምልዓልን ሸቐልቀል ምባልን፡ ዘገርም ኣይኮነን። ኣዝዩ ዘተሓሳስቦ እዩ። ምኽንያቱ ብዘይ ብቐዕን ጽፋፍን ቅድመ ምድላው፡ ይትረፍ ሃገራዊ ጉባኤ፡ ንኡሽተይ ውራይውን ምዕዋት ስለዘይከኣል።

2ይ-ሃገራዊ ጉባኤ፡ ብተዛማዲ ንመጻኢ ዝሓሸ ተስፋ ዝበረሰ ጉባኤ ክኸውን፡ ውድብና ሰደግኤ ቅነዕ መዋጽኦ ኢሉ ዝኣምነሎም መፍትሒ ሓሳባት ዝስዕቡ እዮም።

1. ንድፊ ፖሎቲካዊ ገምጋም ኩነታት ሃገርናን ህዝብታትናን ተዳልዮ፡ ኣብ ሞንጎ ኩሎም ተሻረኹቲ ፖሎቲካዊ ሓይልታት ብሱል ምይይጥን ክትዕን ክክዩደሉ ይህልዎ። ድሕሪኡ ሲቪክ ማሕበራትን ህዝብን ክመያየጡሉን ሰፊሕ ዕድል ክወሃቦም የድሊ። ምኽንያቱ፡ ሓባራዊ መቃለሲና ካብ ሓባራዊ ገምጋምና ስለዝጠበስ።
2. ካብ ፖሎቲካዊ ገምጋም ህሉው ኩነታት ዝፈልፈሉ ሓባራዊ ንድፊ ፖሎቲካዊ ቻርተርን ሕገ ህንጻን መድረኻዊ ዕማማትን ክዳሎን፡ ብቐዳምነት ብደረጃ ፖሎቲካዊ ሓይልታት ሰፊሕን ዓሚቕን ምይይጥ ክክዩደሉምን ሓባራዊ ተረድኦ ክጥረየሎምን የድሊ ንብል። ናብ ሲቪክ ማሕበራትን ህዝብን ወራዱ ድማ፡ ምይይጥ ክክዩደሉ ክምዕብልን ክመሓየሽን ይህልዎ።
3. ኣብ ሓባራዊ ፖሎቲካዊ ገምጋም ተሰራቲ ብጉባኤ ዝጸደቐ ፖሎቲካዊ ቻርተርን ሕገ ህንጻን መድረኻዊ ዕማማትን ብዕግበት ዝተቐበሉን ብተዛማዲ ብብቐዓት ክመርሑን ከወሃህዱን ዝኸእሉ መራሕቲ ኣቃውማ ብዝምልከት፡ ብግቡእ ምዝታይን ኣብ ምርድኻእ ምብጻሕን የድሊ።
4. ኣሰናዳዊት ሽማግሌ 2ይ-ሃገራዊ ጉባኤ ነዞም ኣብ ላዕሊ ዝተጠቐሱ ሰነዳት ካብ ምድላው ጀሚሩ፡ ኣብ ሙሉእ መስርሕ ምይይጥ፡ ብብቐዓት ዝጠበኡን ዝመርሑን፡ መስርሕ መረጻ ተሳተፍቲ ጉባኤ ድማ፡ ፍትሓውን ምዕሩይን ኮይኑ ክክዩደሉ ዘተሓሳቡሉ፡ ንሃገራዊ ጉባኤ ጽፋፍ ቅድመ ምድላው ዘካይዱ፡ ሰባት ዝሓቕፈ ምኻኑ ምርግጋጽ የድሊ።

ኩላትና ከምዘይንስሑቶ፡ ውጽኢት ቀዳማይ ሃገራዊ ጉባኤ ሃዋሳ፡ ህዝብታትና ዝተጸበዩዎ ውጽኢት ከመዝግቦ ዘይከኣሉ፡ ብቐንዱ ሕመቕ ኣመራርሓ ፖሎቲካዊ ሓይልታት ተቐውሞና ምኻኑ ክንኣምንሉ ይግባእ። ህዝብን ሃገርን ኤርትራ፡ ካብ እዋን ናብ እዋን ንዝኸፍኦ ሓደጋ ብርሰት ኣብ ዝቃልዑሉ ዘለዉ ዘስግእ ወቕቲ፡ ካብ ቀንዲ ኣጀንዳ ተፈንቲትና፡ ኣብ ሕድሕና እናተናቐርና ዕድመና ክክሕልፍና፡ ናይ ገበን-ገበን ምኻኑ ከም ዕረ ዝመረረ፡ ግን ድማ ሓቂ ብምኻኑ ክንውሕጦ ይህልወና። ትምክሕቲ፣ ጸቢብ ውድባውን ጉጅላውን ሓሳባት፡ ንኡሽተይ ዓቕብ ዘይደቡና፡ ሽንጥሮ ዘስግሩና ከምዘይኮኑ፡ ሕርሕራይ ጌርና ካብ ሕሉፋት ውድቀታትና ክንመሃር ይግባእ።

ህዝብን ሃገርን ብኣዝዩ ዘሰክፍ ኩነታት ኣብ ዝበርስሉ ዘለዉ እዋን ብምኻኑ ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ፖሎቲካዊ ስልጣን ካብ ድምጺ ህዝቢ ጥራሕቶ ትርክብ ኢሉ ዝኣምን ሓይሊ ተቐውሞ፡ ኣብ ዘላቑ ዕላማታት ዘለዎም ፍልልያት ኣትኩሩ ሕድሕዱ ዝናቐረሉ ምንም ምኽንያት የብሉን። ፍልልያቱ ብስልጡን ኣገባብ ዘመሓድረሉ መርህ ብምኽታል፡ ኣብ ህጹጽን ቀዳማይን ሓባራዊ ዕላማታት ኣትኩሩ፡ ቅነዕን መትክላውን ናይ ዝምድና መርህታት ብምኽታል፡ ካብ ምቕላስ ወጻኢ ካልእ ኣማራጺ የለን። ስለዝኾነውን ከም ፖሎቲካዊ ሓይልታት ኣብ ዝባና ተሸኪምናዮ ዘሎና ረዘን ሓላፍነት ብብቐዓት ንምፍጻም፡ 2ይ-ሃገራዊ ጉባኤ ንዲሞክራሲያዊ ለውጢ፡ ብሰፊሕን ንቐሕን ተሳትፎ ህዝብታትና ብዓወት ንምዝሃም ኣብ ዝካየድ ሰፊሕን ጽፋፍን ቅድመ ምድላው፡ መሪሕ እጃምና ክክበርክት ይግባእ። እንተዘይኮይኑ፡ "ጨው ንባዕልኻ ክትብል መቐር፡ እንተዘየሎ እምኒ ተብሂልካ ክትሰንዶ ኢኻ" ዝብል ምስላ ኣበው፡ ኣብ ልዕሊና ዝተንጠልጠለ ዘይምሕር ህዝባዊ ፍርዲ ምኻኑ ክንግንዘብ ከድሊ እዩ ንብል።